

13.4.2004

70/4/02

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Tuula Aantaa

VIIVÄSTYS OIKAISUVAATIMUKSEN KÄSITTELYSSÄ (seloste)

Kantelija arvosteli kunnan sosiaali- ja terveyslautakuntaa erityisesti siitä, että se oli siirtänyt hänen oikaisuvaatimuksensa käsittelyä poliisitutkinnan johdosta.

Asiakirjojen mukaan kantelija oli helmikuussa 1999 hakenut toimeentulotukea maaliskuulle 1999 ja uudistanut aikaisemman toimeentulotukihakemuksensa helmikuulle 1999. Viranhaltija oli maaliskuussa 1999 hylännyt hakemukset sillä perusteella, että tulovajausta ei ollut. Tuloina oli toimeentulotukilaskelmissa otettu huomioon kantelijan ja erään toisen henkilön tulot ja menot. Sosiaali- ja terveyslautakunta oli toukokuussa 1999 päättänyt jatkaa selvitystyötä koskien kantelijan ja tämän toisen henkilön mahdollista yhteistaloudessa asumista ja jättää asian poliisitutkintaan. Tutkinnanjohtaja oli päättänyt esitutkinnan kesäkuussa 2001. Viranhaltija oli antanut kantelijan helmi- ja maaliskuuta koskeneisiin toimeentulotukihakemuksiin päätöksensä helmikuussa 2002.

Oikeusasiamies Paunio katsoi kunnan sosiaali- ja terveyslautakunnan menetelleen lainvastaisesti kun se jätti toukokuussa 1999 käsittelemättä kantelijan oikaisuvaatimuksen, joka siis koski viranhaltijan maaliskuussa 1999 antamia toimeentulotukipäätöksiä, ja jäi odottamaan mahdollisen rikostutkinnan valmistumista.

Oikeusasiamies totesi käytettävissä olleiden asiakirjojen perusteella, että toimeentulotukiasiana kysymys oli tuolloin siitä, olivatko kantelija ja asiakirjoissa mainittu toinen henkilö muodostaneet toimeentulotukilain 3 §:n mukaisen perheen. Asiakirjojen perusteella tämän seikan arvioimiseksi oli asiassa kertynyt sen verran selvitystä, että lautakunta olisi voinut tehdä asiassa jonkun päätöksen. Oikeusasiamiehen mielestä kokonaan eri kysymys oli tuolloin se, oliko kantelija mahdollisesti syyllistynyt johonkin rikokseen jätettyään asiakirjojen mukaan kertomatta mainitun toisen henkilön oleskelusta luonaan.

Oikeusasiamiehen näkemyksen mukaan toimeentulotukea koskevan päätöksenteon lykkäämiselle sosiaali- ja terveyslautakunnassa ei siis ollut asiallisia syitä. Hänen mielestään kantelijan oikaisuvaatimukseen olisi tullut antaa tuolloin käytettävissä olevien tietojen ja selvitysten perusteella päätös, johon kantelija olisi tarvittaessa voinut hakea muutosta eikä siis jättää oikaisuvaatimusta käsittelemättä odottamaan esitutkinnan valmistumista ennalta määräämättömäksi ajaksi. Kunnan sosiaali- ja terveyslautakunnan menettely merkitsi sitä, että kantelijalla ei ollut mahdollisuutta saattaa asiansa valituksena hallinto-oikeuden ratkaistavaksi. Lisäksi päätöksenteko esitutkinnan jälkeen kesti kohtuuttoman kauan.

Oikeusasiamies korosti, että perustuslain 19 §:n 1 momentin mukaan jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon. Toimeentulotuki on se viimesijainen etuus, jolla tätä oikeutta turvataan käytännössä. Perustuslain 21 §:n säännös turvaa puolestaan jokaiselle oikeuden saada asiansa käsiteltyksi tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeuden saada oikeuksiaan

ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai riippumattoman lainkäyttöelimen ratkaistavaksi. Oikeusasiamiehen käsityksen mukaan viranomaisten ja tuomioistuinten ratkaisutoiminnan joutuisuus on yksilön oikeusturvan kannalta tärkeää. Julkisella vallalla on perustuslain 22 §:n nimenomaisen säännöksen mukaan velvollisuus toteuttaa perus- ja ihmisoikeudet. Viranomaisten tulee huolehtia siitä, että päätöksenteossa noudatetaan asianomaisia säännöksiä ja että hakijalla on mahdollisuus käyttää laissa säädettyjä oikeusturvakeinoja.

Oikeusasiamies saattoi käsityksensä kunnan sosiaali- ja terveyslautakunnan lainvastaisesta menettelystä sosiaali- ja terveyslautakunnan tietoon. Hän kiinnitti samalla lautakunnan huomiota vastaisen varalle asianmukaiseen joutuisuuteen oikaisuvaatimusten käsittelyssä. Tässä tarkoituksessa hän lähetti sosiaali- ja terveyslautakunnalle jäljennöksen tästä päätöksestään.